

Vaarallisten aineiden kuljetus tiellä

Määräyksen tausta ja säädösperusta

Määräys annetaan vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (719/1994, VAK-laki) nojalla. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom antaa tarkemmat määräykset vaarallisten aineiden kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen teknisistä yksityiskohdista.

Vaarallisten tavaroiden kansainvälisiä tiekuljetuksia koskevan sopimuksen (ADR-sopimus, SopS 23/1979) liitteiden A ja B muutokset ovat tulleet voimaan 1.1.2021 sisältäen kuuden kuukauden siirtymäajan. Liikenne- ja viestintäministeriö on antanut asiasta ilmoituksen 16.12.2020 (SopS 114/2020).

Vaarallisten aineiden sisämaankuljetuksista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/68/EY (VAK-direktiivi) on muutettu 2.10.2020 annetulla komission delegoidulla direktiivillä (EU) 2020/1833, jolla VAK-direktiivin liitteitä mukautetaan tieteen ja tekniikan kehitykseen. Täten VAK-direktiivin liitteessä I oleva I.1 jakso on muutettu vastaamaan 1.1.2021 voimaantulevaa ADR-sopimuksen versiota. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 30.6.2021.

Määräyksen tavoite

Traficomien määräyksellä annetaan kansallisesti ADR-sopimusta vastaavat määräykset vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (719/1994) nojalla VAK-direktiivin edellyttämällä tavalla. Vaarallisten aineiden tiekuljetuksia koskeva Liikenteen turvallisuusviraston määräys TRAFICOM/82133/03.04.03.00/2019 kumotaan.

Määräyksen valmistelu

Määräysmuutos on valmisteltu Liikenne- ja viestintävirastossa virkatyönä ja käynnistetty 6.10.2020 tehdyllä määräyshankepöytätyöllä. Komission direktiivin (EU) 2016/1846 täytäntöönpano on edellyttänyt myös vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettujen asetusten muutostarpeiden tarkastelua, nämä muutostarpeet on välitetty valmistelutyön edetessä liikenne- ja viestintäministeriölle jatkotyötä varten.

Traficom on osallistunut edellä kuvattujen ADR-sopimuksen liitteiden A ja B muutosten valmisteluun Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomission (ECE) työryhmän kokouksissa ja huolehtinut ennen kansainvälisiä kokouksia kansallisesta koordinaatiosta eri viranomaisten ja sidosryhmien kanssa. Tässä työssä sidosryhmillä on ollut mahdollista vaikuttaa määräyksiin jo kansainvälisen sopimuksen muutoksista päätettäessä.

Määräysluonnoksesta järjestettiin sidosryhmien kuulemiseksi 17.2.-26.3.2021 lausuntokierros, jonka aikana luonnosta oli mahdollista kommentoida myös viraston sisäisesti.

Lausuntopalaute

Lausunnon määräysluonnoksesta antoivat seuraavat tahot: xxxx

Muutokset ja arvio määräyksen vaikutuksista

Määräyksellä saatetaan kansallinen määräys vastaamaan kansainvälistä normistoa EU-lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Teknisten määräysten muutoksilla on vaikutusta sekä valvovien viranomaisten että asiakkaiden toimintaan siten, että valvonnassa ja kuljetustoiminnassa on otettava huomioon muuttuvat vaatimukset.

Määräyksessä on vaatimuksia, jotka kohdistuvat suoraan kuljetustoiminnassa mukana oleviin osapuoliin, kuten lähettäjiin ja kuljetuksen suorittajiin. Muutokset ovat lähtökohtaisesti toiminnallisia ja uusien vaatimusten on tarkoitus kohdistua toimijoihin siten, että nykytoiminnalle ja -kalustolle annetaan siirtymäajat toiminnan mukauttamiseksi joustavasti uusiin vaatimuksiin.

Määräyksellä parannetaan vaarallisten aineiden tiekuljetusten turvallisuutta ottamalla huomioon alan turvallisuuskehitys. Liikenneturvallisuuden parantuessa onnettomuuksista aiheutuvat kustannukset vähenevät.

Määräyksellä parannetaan vaarallisten aineiden tiekuljetusten turvallisuutta myös ympäristövaarojen osalta antamalla teknisiä määräyksiä, joiden tarkoitus on ehkäistä ja torjua vahinkoa ja vaaraa, jota vaarallisten aineiden kuljetus saattaa aiheuttaa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle.

Yksityiskohtaiset perustelut

Traficomien määräyksellä annetaan kansallisesti ADR-sopimusta ja VAK-direktiiviä vastaavat määräykset.

Määräyksessä muutetaan kansallinen raskaasta polttoöljyä koskeva kansallinen lisäys: määräyksen A liitteen kohdasta 2.2.3.1.1 ja 3.2 luvun A taulukon UN 1202 nimikkeestä poistetaan kirjaus raskaasta polttoöljystä. Tämä kirjaus oli otettu aikoinaan käyttöön varmistamaan se, että myös raskaan polttoöljyn vaaraominaisuudet tulevat huomioon otetuiksi kuljetuksessa. Tuolloin säädökset eivät edellyttäneet esimerkiksi kuljetukseen annettavan aineen ympäristövaarojen tunnistamista samalla tavalla kuin nykyisin. Aineiden luokitus tiekuljetusta varten on yhdenmukaistettu ADR-sopimuksen määräyksissä. Edelleenkin lähettäjä vastaa aineen oikeasta luokituksesta VAK-lain edellyttämällä tavalla.

Määräyksen A liitteen kohdasta 5.2.1.6 poistetaan kansallinen informatiivinen huomautus, joka koskee kaasupullojen ja kaasustioiden väriä. Vaatimus ei ole kuljetuslainsäädännöstä johtuva vaatimus, vaan painelaitteiden ja kaasupullojen käyttöä ja täyttötoimintaa koskevan sääntelyn vaatimus. Painelaitelaissa (1144/2016) säädetään tunnusväristä ja kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) nojalla valtioneuvoston asetuksessa nestekaasulaitosten turvallisuusvaatimuksista (8252/2012) säädetään nestekaasupullojen tunnusväristä.

Määräyksen suomenkielinen termi suurpäällys (large packagings, grand emballage, großverpackung, storförpackning) muutetaan suurpakkaukseksi. Historiallisista syistä suomen kieleen aikoinaan tämä termi on käännetty suurpäällykseksi, koska oli tarve erottaa ne IBC-pakkauksista, joita aikoinaan kutsuttiin suurpakkauksiksi. Nyt tätä sekaantumiseen vaaraa ei ole, sillä IBC-pakkauksen termi on ollut käytössä jo yli viisitoista vuotta. Terminä suurpakkauus kertoo, paremmin kuin termi suurpäällys, että kyseessä on pakkaustyyppi.

ADR-sopimuksen määräykseen on lisätty uusia vaarallisten aineiden kuljetusnimikkeitä ja niihin liittyviä kuljetusehtoja. Eräiden aineiden ja esineiden kuljetusehtoja on muutettu, ne koskevat

lähinnä teknisiä yksityiskohtia, kuten aineiden luokituskriteereitä, määritelmiä, pakkauksiin ja säiliöihin liittyviä vaatimuksia ja standardeja.

Uusia kuljetusnimikkeitä ovat muun muassa räjähteisiin kuuluvat ohjelmoitavat sähkökäyttöiset räjäytysnallit ja tartuntavaarallisiin aineisiin kuuluvat kategorian A lääketieteelliset jätteet.

Lisäksi määräyksiin on otettu vaarallisia aineita, kuten litiumakkuja, sisältäviä laitteita (kuten kolloidien, konttien tai kuormatilojen tiedonkeruulaitteita ja lastin seurantalaitteita) koskevat määräykset.

Radioaktiivisten aineiden kuljetusta koskevat määräykset on muutettu Kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA) ohjeita vastaavasti.

Näiden muutosten lisäksi määräyksiin tulee lukuisia teknisiä muutoksia, joissa huomioidaan tieteen ja tekniikan kehitys vaarallisten aineiden kuljetuksissa.

Määräyksen aikataulu/voimaantulo

Määräyksen on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman nopeasti, viimeistään 30.6.2021.